

מאפייני הגיל המודרך שכבת ד'

שכבת ד' היא שנת הכניסה לתנועת הצופים. חניכי/ות השכבה הם/ן הצעירים/ות בתנועה והמפגש עם המדריך/ה, עם הקבוצה ועם הפעילות הצופית חדש וזר להם/ן, ולכן חשוב לבנות אותו בהדרגתיות. בעקבות המעבר מה"חממה" הביתית והבית-ספרית אל החברה שבחוץ, השאלה הפנימית שתלווה את החניך/ת לאורך השנה היא **"האם יש לי מקום כאן?"**.

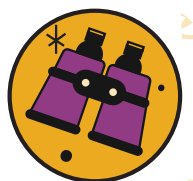
מי אני? (מאפיינים התפתחותיים)

- השנה נכנסתי לתנועה! היציאה מה"חממה" הביתית אל הקבוצה הצופית היא החוויה המעצבת של השנה.
- אני לומד/ת מהי בכלל קבוצה- מעבר התחלתי מ"אני" ל"אנחנו".
- העולם הערכי ותפיסת המוסר שלי קבועים ונשענים על הבית.
- הדמיון שלי עדיין מפותח וחופשי, הזיכרון משתפר, כושר הריכוז עולה.
- זקוק/ה לחיזוקים ולהערכה על דברים שנעשים בהצלחה- בשלב של בניית תחושת יכולת.
- משווה את עצמי לאחרים/ות ומפתח/ת ביקורת עצמית.
- יש לי אנרגיה גבוהה ואעדיף פעילות בחוץ.
- גופי משתנה- מודעות עצמית ראשונית לשינויים בגוף (בעיקר במקרים של התפתחות מוקדמת ביחס לשאר).

מה מעסיק אותו/ה?

- מציאת מקום- "האם אני שייך/ת?", "האם יש לי חברים/ות כאן?"
- למידת הכללים של חברת הילדים/ות- מה מקובל, מה "עובר" ומה לא.
- המוכר והבטוח – אעדיף להעמיק את ההיכרות והשייכות לדברים המוכרים לי.
- סיפורים, אוספים, חידות, ותחביבים (ספורט, יצירה, אמנות, גינון, ועוד...)
- הזירה הדיגיטלית- הוואטסאפ הכיתתי והרשתות הם התנסות חברתית חדשה המעודדת סקרנות ולמידה, אבל גם עלולה להיות זירת פגיעה.
- זמן מסך מרובה- שבא על חשבון תקשורת פנים אל פנים, ומיומנויות רגשיות.

מה מקום הקבוצה בחיים שלי?

- הקבוצה הצופית היא גילוי חדש- המפגש הראשון עם המרחב שבו תתרחש ההתפתחות בשנים הבאות.
- שלב חדש ברכישת המיומנויות החברתיות- היכולת להשתלב, לשתף פעולה, להתחשב.
- צורך גובר באישור הקבוצה (והמדריך/ה).
- יכולת לעבוד יחד למען מטרה משותפת.
- שנה של עיצוב כללי הקבוצה (נורמות), שילוו את השנים הקרובות.
- יותר מקרי חרם ומקרי דחייה חברתית- תופעה שמעידה על קושי בקבוצה, ולא בהכרח על החניך/ה הדחוי.
- מעריך/ה בני/ות נוער- המדריך/ה הוא/היא דמות בעמדת השפעה ייחודית.

איך המציאות הישראלית של השנים האחרונות השפיעה עליי?

- דור שגדל בתוך רצף משברים: גן בצל הקורונה, בית הספר היסודי בצל המלחמה.
- הסגרים פגעו בדיוק בצורך המרכזי של שלב הילדות- מפגש ומשחק עם בני/ות הגיל.
- המלחמה נוגעת בכלל הילדים/ות ומשפיעה על מגוון תחומים: בריאות פיזית, התפתחות, רווחה רגשית, למידה ורכישת מיומנויות, השתלבות חברתית, הגנה מפני התנהגויות סיכון, ועוד.
- ילדי/ות יישובי הגבול חוו עקירה מהבית, אובדן שגרה וקהילה- נדרשת עבורם/ן רגישות ייחודית.
- ילדים/ות להורים בכוחות הביטחון (בסדיר ובמילואים) נמצאים/ות במרחב ביתי מתוח, ותקופות בהן ההורה לא בבית.

עקרונות הדרכה למדריך/ה שכבת ד'

- **נבנה את הכניסה בהדרגתיות:** המפגש איתנו, עם הקבוצה ועם הפעילות יהיה חדש לחניכים/ות. לכן נתקדם צעד אחר צעד: נעשה היכרות, נבסס ביטחון ונגדיר יחד את אופי הקבוצה והייחוד שלה.
- **נבנה קבוצה חיונית מהיסוד:** הנורמות שנבסס השנה ילוו את הקבוצה בהמשך. מול קושי חברתי, נעניק מענה קבוצתי יעיל: נחזק את הקולות החיוביים בקבוצה כולה, נוביל ונעודד מנהיגות חיונית.
- **נעניק הערכה והכרה על עשייה ותוצר:** בגיל זה תחושת המסוגלות נבנית כשהסביבה מעריכה את הביצועים. לכן ניתן משימות ברורות-השגה, נלוו אותן עד להשלמתן ונסייע גם למתקשים/ות להגיע לתוצר- ולא נעמיד אף חניך/ה במבוכה.
- **נתחבר לעולם התוכן של הגיל:** הסקרנות, האוספים, התחביבים, הסיפורים והחקר של הדברים המוכרים הם חומרי גלם מצוינים לפעולות, והאנרגיה הגבוהה מזמינה פעילויות חוץ בתנועה, באופן שמאזן את זמן המסך.
- **נתווך מציאות מורכבת ברגישות ונהיה מקור מידע תומך:** בגיל שבו רבים/ות פוגשים/ות את מושגי המלחמה לראשונה יש ערך מיוחד לדמות בוגרת שמדברת על הנושא בפשטות, ברוגע ובמרחב שמאפשר להביע רגשות בחופשיות. גם שגרת פעילות יציבה היא בעצמה שבונה חוסן.
- **נביע בהם/ן אמון, נהווה עבורם/ן כתובת ונזכור שאנו מודל לחיקוי:** החניכים/ות יבחנו ויחקו כל תנועה שלנו. נהיה עבורם דמות שנעים ובטוח לפנות אליה, ונדאג לחזק קשרים אישיים.

"אדם בסך הכל, צריך אדם" לגולדברג

חזקו ואמצו!